

Inledning

Inom Medelpads Räddningstjänstförbunds område, som består av Sundsvall, Timrå och Ånge kommun, förekommer det ofta att övernattnig sker i byggnader som normalt inte är avsedda för övernattnig. Exempel på sådana byggnader är skolor, idrottshallar, fritidsgårdar och liknande.

Brandskyddet i ovan nämnda byggnader är ofta anpassad för en verksamhet under dagtid där personer förväntas vara vakna. Vid tillfällig övernattnig måste istället brandskyddet vara utformat för personer som inte har god kännedom om lokalerna och som inte kan förväntas vara vakna.

Medelpads Räddningstjänstförbund anser att brandskyddet vid sådana tillfälliga övernattningar ska vara i nivå med det brandskydd som krävs på hotell, vandrarhem och andra tillfälliga boenden. Syftet är att säkerställa att de övernattnande ska kunna sätta sig i säkerhet om en brand skulle uppstå.

Dessa riktlinjer syftar till att redovisa vilket brandskydd som krävs för att sådan tillfällig övernattnig ska kunna ske. Riktlinjerna är tänkt att fungera som ett stöd för fastighetsägare och arrangörer vid tillfälliga övernattningar i lokaler.

Avgränsningar

Dessa riktlinjer syftar inte till att redovisa vilket brandskydd som krävs i samband med nybyggnation av skolor med tilltänkt övernattnig. Riktlinjerna syftar heller inte till att redovisa krav utifrån andra lagstiftningar än lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Hotell, vandrarhem och andra liknande verksamheter som syftar till att yrkesmässigt hyra ut en möblerad tillfällig bostad omfattas inte heller av dessa riktlinjer.

Ansvar

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader som ansvarar för byggnadens brandskydd. Det innebär att det är ägaren av byggnaden och den som hyr ut byggnaden för tillfällig övernattnig som är ytterst ansvarig för att brandskyddet är lämpligt för detta ändamål. Dessa kan i sin tur besluta om vilka regler och rutiner som måste följas för att övernattnig ska kunna ske. Det är sedan upp till arrangören av övernattningen att beslutade regler och rutiner följs.

Förslag på lämpliga regler och rutiner finns angivet i detta dokument.

Byggnadens utformning

Följande avsnitt redovisar hur byggnaden ska vara utformad för att tillfällig övernattnig ska kunna ske. En checklista för stöd och hjälp vid bedömningen om en lokal kan användas för tillfällig övernattnig finns i Bilaga A i detta dokument.

Brand- och utrymningslarm

Alla byggnader som ska användas för tillfällig övernattnig ska vara försedd med ett automatiskt brand- och utrymningslarm. Brand- och utrymningslarmet ska vara vidarekopplat till SOS Alarm eller annan bemannad larmcentral. Brandlarmets omfattning ska minst bestå av rökdetektorer i utrymmen där personer sover samt i korridorer, utrymningsvägar och övriga utrymmen som används för att ta sig till och från sovrummen.

Larmdon ska placeras så att larm kan höras i samtliga utrymmen där personer sover eller vistas. Ljudnivån på larmet ska minst uppnå 75 dB(A) vid en plats för en sovande persons huvud. Detta bör vara uppfyllt om larmdon finns i varje utrymme där personer sover.

Utrymningsvägar

Varje övernattningsrum ska ha tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar. En av utrymningsvägarna kan bestå av öppningsbart fönster om övernattningsrummet ligger i markplan och under förutsättning att gästerna har fysisk förmåga att kunna utrymma via fönster.

Det är även godkänt att endast ha en väg ut från övernattningsrummet till en korridor, om korridoren är brandtekniskt avskild och det finns möjlighet att utrymma åt två olika håll i korridoren. Korridoren ska i övrigt vara fri från brännbart material och ha ytskikt på tak och väggar som inte nämnvärt bidrar till en brands utveckling i korridoren (gipsskivor, betong eller liknande. Trä uppfyller inte kraven).

Fönster som ska användas till utrymning ska ha en fri öppning med minst 0,50 meters bredd och minst 0,60 meters höjd. Summan av bredd och höjd ska vara minst 1,50 meter. Öppningens underkant ska ligga högst 1,2 meter över golv. Om avståndet är mer än 1,2 meter ska en plattform eller liknande finnas monterad på insidan. Fönstrets underkant ska dessutom vara högst 2,0 meter över marknivån utanför.

Våningsplan

Övernattningsrum ska i första hand lokaliseras till markplan, eftersom det möjliggör direkt utrymning till det fria. Används övernattningsrum på annat våningsplan ska trapphuset och korridor utgöra egna brandceller.

Vägledande markeringar

Vägledande markeringar i form av skyltar eller liknande ska finnas i tillräcklig omfattning. Det innebär att dörrar och fönster som ska användas vid utrymning ska vara försedd med vägledande markering. I trapphus, korridorer och liknande ska belysta eller genomlysta skyltar finnas så att utrymningsvägarnas placering tydligt framgår. I övernattningsrum accepteras istället efterlyssande skyltar. Symbolerna ska följa Arbetsmiljöverkets regler om skyltar, se exempel nedan. Trapphus, korridorer och entréer i anslutning till övernattningsrummet ska vara belysta under hela natten som övernattnig sker.

Släckutrustning

Släckutrustning av lämplig typ ska finnas lätt tillgängligt inom 25 meters gångavstånd. Släckutrustningen kan bestå av inomhusbrandpost eller handbrandsläckare av typ ABC. Veckad vävslang i inomhusbrandpost accepteras inte.

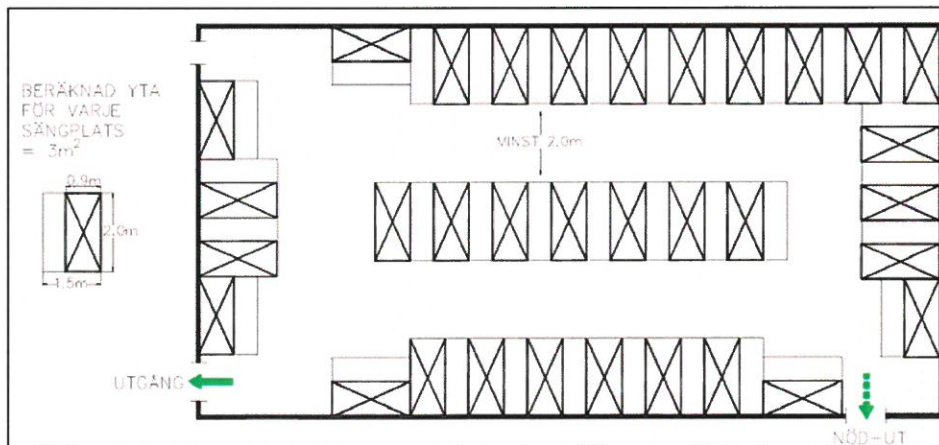

Personantal

Antalet personer som kan tillåtas övernatta i ett rum beror bland annat på utrymningsvägarnas bredd och golvytans storlek. Ett lämpligt riktvärde är 3-4 m² fri golvyta per person. Detta ger ca 15 personer per skolsal. Om fönster ska användas för utrymning ska varje fönster endast räknas som utrymningsväg för högst 30 personer.

I större salar (t.ex. idrottshallar) med många övernattande ska särskilda utrymningsgångar anordnas. Förslag på lämplig möblering finns nedan.

Figur 1. Exempel på hur möbleringen bör se ut i samband med tillfällig övernattning.

Elinstallationer

Alla elinstallationer ska vara utförda av fackman.
Provisoriska elinstallationer accepteras inte.

Organisation och rutiner

Följande avsnitt redovisar vilken organisation och vilka rutiner som bör finnas för att tillfällig övernattnig ska kunna ske på ett säkert sätt.

Förslag på organisation

Arrangören av den tillfälliga övernattnigen är ansvarig för den övergripande säkerheten och att upprättade regler och rutiner följs.

Arrangör/säkerhetsansvarig ansvarar dessutom för att det finns en ändamålsenligt organisation kring övernattnigen. Förslag på roller och uppgifter finns nedan. En och samma person kan ha flera roller om det bedöms som praktiskt möjligt. Exempelvis kan arrangör/säkerhetsansvarig också vara brandskyddsansvarig på plats.

Säkerhetsansvarig/arrangör

Ansvarar för att:

- Personalen har tillräcklig kunskap och utbildning om sitt ansvar och om sina uppgifter
- De brandtekniska installationerna är kontrollerade och fungerande innan övernattnig sker
- De övernattande får tillräcklig information om ordningsregler, hur de ska agera vid aktiverat utrymningslarm samt om placering av utrymningsvägar, släckutrustning och återsamlingsplats
- Anmäla övernattnigen till räddningstjänsten, se avsnittet *Information till räddningstjänsten*
- Det finns minst en utsedd brandskyddsansvarig på plats under hela övernattnigen
- Det finns utsedda brandvakter om antalet övernattande medför ett sådant krav, se information om detta i avsnittet om brandvakter.

Brandskyddsansvarig

Ansvarar för att:

- Känna till vilka brandskyddsinstallationer som finns i byggnaden (brandlarm, branddörrar, utrymningsvägar etc.) och att ha kontaktuppgifter till förvaltare/vaktmästare och arrangör
- Det finns minst en utsedd logementansvarig för varje grupp av sovande
- Det finns upprättade förläggningslistor och att ha tillgång till en kopia av dessa
- Ordningsregler följs
- Ha alarmeringsmöjlighet via telefon
- Vara räddningstjänstens kontaktperson på plats vid övernattnigen och möta upp räddningstjänsten vid en händelse.

Logementansvariga

Ansvarar för att:

- Informera sig och gruppen om ordningsregler, hur de ska agera vid aktiverat utrymningslarm samt om placering av utrymningsvägar, släckutrustning och återsamlingsplats
- Ha tillgång till alarmeringsmöjlighet via telefon
- Vid ett aktiverat utrymningslarm leda utrymningen av sin grupp och på återsamlingsplats räkna in gruppen och meddela status till brandskyddsansvarig
- Det finns en förläggningslista på de personer som ska sova i lokalen och att en kopia av denna ges till brandskyddsansvarig

Brandvakter

Om antalet övernattande totalt i byggnaden understiger 50 personer behövs inga särskilda brandvakter. Om antalet övernattande är mellan 50-150 personer krävs minst en ronderande brandvakt som ansvarar för att:

- Genomföra minst två säkerhetsronder i byggnaden, en vid läggdags och en under natten. Vakten ska ha alarmeringsmöjligheter via telefon och ska kunna lämna uppgifter om personantal och vart de befinner sig i byggnaden.

Syftet med säkerhetsronderna är att hålla obehöriga borta från byggnaden, säkerställa att dörrar inte står öppna samt se till att de övernattande personerna befinner sig inom avsedda utrymmen i byggnaden.

Om antalet övernattande överstiger 150 personer krävs minst en vaken brandvakt under hela natten. Denna bör genomföra flera säkerhetsronder under natten.

Ordningsregler

Arrangören ska upprätta särskilda ordningsregler som gäller vid övernattningen. Syftet är att minska risken för uppkomst av brand, minska konsekvenserna av brand samt underlätta utrymning. Förslag på lämpliga ordningsregler vid tillfällig övernattning är:

- Ytterdörrar och dörrar mellan trapphus och korridor ska alltid vara stängda (gäller ej magnetuppställda dörrar som stängs av brandlarmet)
- Rökning är förbjuden inom och i anslutning till byggnaden. Öppen eld är förbjuden, exempelvis levande ljus
- Bänkar, bord och stolar får inte placeras i korridorer eller vid utrymningsvägar
- Brandfarlig vara får inte hanteras. Lokaler med gasolanläggning eller liknande får inte användas för övernattning

- Alla elinstallationer ska vara utförda av fackman. Provisoriska elinstallationer accepteras inte.
- Matlagning, kaffekokning och liknande är förbjudet i hela byggnaden utom i utrymmen som är avsedda för detta (kök eller matsal)
- Sopsäckar, skräp och annat brännbart material får bara placeras i avsedda utrymmen.

Information till räddningstjänsten

För att förbättra förutsättningarna för en räddningsinsats rekommenderas att räddningstjänsten informeras om varje övernattningstillfälle. På så sätt får räddningstjänsten vetskap om att lokaler som normalt står tomma nattetid används för övernattning.

Anmälan om övernattning lämnas till räddningstjänsten via e-post på sol@sundsvall.se. I rubriken anges "Tillfällig övernattning". I anmälan ska det framgå:

- vem som är arrangör
- vilka lokaler det rör sig om
- datum och tider för övernattningen
- ungefärligt antal övernattande
- namn och telefonnummer till ansvarig på plats.

Anmälan medför inget automatiskt godkännande av lokalerna, utan det är enbart i syfte att förbättra räddningstjänstens förberedelser för en räddningsinsats.